

gában, hogy talán ez lesz majd az a mű, amely az említett tábor falait áttörve szélesebb körben is ráirányítja a figyelmet a magyar képregény létezésére. Különösen akkor, ha az egy reménykeltő összefogásból születik, hiszen a most tárgyalandó kötet az 5panels képregényalkotói csoportból kinőtt Magyar Képregényalkotók Kulturális Egyesülete égisze alatt jelent meg.

Sajnos azonban Pádár Ádám író és Molnár Gábor grafikus munkája, amely épp csak megközelíti a harminc oldalt, valószínűleg nem teljesíti be ezt a küldetést. Ennek nem a szűkös terjedelem az elsődleges oka: pár képkocka is elég ahhoz, hogy maradandó minőség szülessen. A valódi probléma értelmezésében a témaválasztásból adódik. Maguk a szerzők is érezhettek valami hasonló kételyt, mivel a hátsó borító belsején részletesen is megindokolják, miért is az „agarazás”, vagyis az agárverseny köré épül a soványka történet. Eszerint az író Pádár beleszületett ebbe a viszonylag zárt világba, míg szerzőtársa tanulmányai és a vadászat során találkozott az agarakkal. Pádár még azt is hozzáteszi az indokláshoz, hogy egy szubkultúra bemutatása, valamint az ismeretterjesztés is célja volt az írás során. Ez mind dicséretes, és nehéz is lenne elvitatni, hogy *A munka gyümölcse* ne lenne erősen didaktikus munka. A történet csattanóját annak ellenére nem lövöm le, hogy semmiféle meglepetéssel nem szolgál; annyit azért el lehet árulni, hogy az állatvédelem problémaköre hangsúlyosan kerekedik ki a sztoriból, ami természetesen összefüggésben van az illegálisan rendezett kutyafuttatással.

A füzet végi szerzői megjegyzések abból a szempontból is fontosak, hogy megtudhatjuk: eleinte az is felmerült, hogy a kész képregény egy mangaantológiában fog megjelenni. Molnár szerint ez magyarázza a rajzstílust és a panelkezelést, és abban mindenképpen igaza van, hogy erősen mangába hajló a képi világ, ugyanakkor ezen a téren is érződik némi következtelenség, értve ez alatt, hogy egy-egy képkocka vagy éppen szereplő megtöri az egyébként egységes stílust. Összességében azonban a legkevesebb panaszunk éppen a vizualításra lehet: Molnár filmes hatást idéző panelkezelése, az átgondolt nézőpontváltások kétépkegyen kívül előnyére szolgálnak *A munka gyümölcse*-nek. Joggal vethető fel, hogy a manga-hatás esetleg a korábban kárhóztatott történetválasztást is magyarázza, és ez annyiban védhető is, hogy a manga univerzumban tényleg nehéz olyan témát és célcsoportot találni, amiből és amelynek ne készülné képregény. Ezért is lett volna szerencsésebb, ha az eredeti tervnek megfelelően a történet az említett antológiában jelenik meg. Így viszont – főleg a manga sajátosságait nem vagy alig ismerő poten-

ciális olvasók számára – nehéz elhessegetni a kérdést, hogy mégis kinek érdemes forgatnia a vékonyka füzetet. A történet a legkevésbé sem fordulatos, nyelviileg igencsak egyenetlen és következetlen (erősen illúzióromboló és anakronisztikus például, hogy a rosszfiú folyton lenyikhajozza ellenfelét, a történet főszereplőjét), és sajnos a humort vagy az iróniát is kár lenne keresni a lapokon.

Persze joggal vethető fel, hogy ha a kommerciális siker láthatóan nem adatik meg a hazai képregényes szakma kitartó képviselőinek, akkor legalább saját szenvedélyeiket hadd élhessék ki az alkotásban, mégis jó lenne bízni abban, hogy valamikor a közeljövőben esetleg mégiscsak születik egy olyan képregény, amely azok számára is megmutatja a műfajban rejlő potenciált, akik nem feltétlenül tartoznak a műfaj elkötelezett rajongói közé.

Szalay Kristóf

Deutsch mit Comics

Central Holding Magyarország Kft.
Budapest, 2013

Vincze Ferenc

KÉPREGÉNYÜL NÉMETÜL

Az egyszerű cím – *Deutsch mit Comics* – érdekes és bátor vállalkozást takar. A szerző, Szalay Kristóf némettanár és képregényrajongó egyszerre, aki a háromkötetesre tervezett sorozat első könyvével képregényes formában kívánja megszerettetni és egyúttal megkönnyíteni a nyelvtanulók számára a német nyelv elsajátítását. Mint előljáróban írja, ez „a könyv az eddigi tanítási tapasztalataim »best of«-ja. Igyekeztem

mindazt belesűríteni, amit az elmúlt két évtizedben oktatási tapasztalataim alapján jónak találtam: vagyis mindazt, ami tanítványaim jókedvét és nyelvtudását egyaránt gyarapította.” A szándék tehát meglehetősen világos és igencsak értékelendő: a nyelvtanítás és nyelvtanulás néhol erősen fáradságos folyamatát egyértelműen a szórakoztatáshoz kívánja kapcsolni, mintegy a képregény szórakoztató jellegét akarja felhasználni a szó-, kifejezés- és nyelvtanulás monotonitásának megszakításához. A kérdés számomra leginkább az volt – kézbe véve a kötetet –, hogy a szórakoztatáson túl miként tudta a szerző módszertanilag kihasználni a képregényben rejlő lehetőségeket.

A könyv nyolc nagyobb egységből épül fel, melyekből az első hét a német nyelvkönyvek többnyire szokásosnak mondható szerkezetét követi, azaz tematikus részekben (család, hétköznapiak rendje, szabadidő, sport, evés-ivás, lakás, bevásárlás, ruházkodás) tárja a tanuló elé a német szókincset, s ezek aztán nyelvtani leckékkel és feladatokkal egészülnek ki. A nyolcadik nagyobb fejezet a függelék, melyben általános tippek, grammatikai táblázatok, szöszedet és megoldások állnak a nebulók rendelkezésére. A kötet felosztása tehát szokványosnak mondható, a szerző alapvetően megtartotta a már bevált nyelvtanítási módszertan strukturális részét, ezen nem változtatott. Ami változást jelent, az az egyes nagyobb egységeken belül, a témák kibontása és tárgyalása során érzékelhető. A tartalomjegyzék a fentebbi szerkezetet tükrözi, eltérés csupán az első és a második fejezet esetén látható, ahol is a *Das ABC, die Zahlen* (az ábécé, a számok) és a *Die Uhrzeiten* (az idő) címek mintegy kiemelésként olvashatók, hiszen a többi rész esetén ugyanazok az alcímek ismétlődnek – kivétel nélkül. Már itt megjegyezhető, hogy az áttekintést megkönnyítendő az előbbieken említett kiemelésekhez hasonlóan fel lehetett volna tüntetni további témákat, esetleg nyelvtani kategóriákat, fogalmakat, mert azzal mind a tanár, mind a diák könyvbéli eligazodását segítette volna a tartalomjegyzék.

A hét lecke mindegyike egy-egy nagy képpel kezdődik, mely számokkal és betűkkel jelölve kilenc négyzetre osztható, és a feladatok az egyes négyzetekben látható tárgyakra, cselekvésekre kérdeznek rá – azokat kell bemutatni, leírni. Továbbá a leckék ezen első oldalán megtalálhatók mindazon szavak és kifejezések, melyek a képen előfordulnak, így már rögtön az elején a vizualitás segítségével kihasználva rögzíteni kívánja a nyelvkönyv az adott témához kapcsolódó legfontosabb főneveket, igéket. Mindemellett a leckék legelején, közvetlenül a cím alatt felbukkan egy közmondás vagy szólás, mely szorosán illeszkedik az ép-

pen aktuális tematikához, s ezek aztán az adott leckéhez tartozó összes oldal alján tovább sorjáznak. Például a család témakörét tárgyaló fejezet elején „Az alma nem esik messze a fájától” közmondás található, míg az evés-ivás rész elején az „Evés közben jön meg az étvágy” olvasható. Miközben ezen szólások, közmondások révén egyes kifejezések használata is rögzül, ennél talán fontosabb, hogy a nyelvi, gondolkodásbeli, tehát kulturális különbségek működése is tetten érhető, hiszen gyakorta előfordul, hogy magyar megfelelője leginkább csak hasonlít az eredetire, pontosan nem fedi, minthogy sok esetben nem is teheti.

Az első oldalon meghatározott témakörhöz kapcsolódnak a leckék további részei, melyek nagy százalékban a kötetbe felvett képregények kapcsán megoldandó feladatok. Amellett, hogy a képregény jellegéből fakadóan megjelennek természetesen a történet elmesélésére, összefoglalására irányuló kérdések, számos olyan feladat is található, amely egy-egy szövegrész kiegészítésére, igaz-hamis állítás eldöntésére vagy kép és hallásértés összekapcsolására vonatkozik. Elmondhatjuk, hogy Szalay Kristóf kötetszerkesztési és feladatírói eljárásai nem váltak egyoldalúvá, hiszen könnyen lehetett volna abba a hibába esni, hogy csupán a legkézenfekvőbb feladattípusokat ismételteti a tankönyv. Másfelől ismétlődnek is bizonyos formák és gyakorlatok, melyek a nyelvtanulás során lényegesnek tekinthetők, hiszen a tanulóknak nem kell minden egyes alkalommal megbirkóznia az újdonsággal, nem kell mindig újra és újra kitalálnia, mi is voltaképpen a feladat. A képregényes formában történő témakibontás után a lecke során felmerült szókinccs felsorolása, majd rövid nyelvtani áttekintő következik, végül a fejezetet az összefoglaló feladatok zárják.

Miközben a tankönyv alapvetően remek ötletre épül, mármint a képregény bevonása a nyelvtanulásba szerintem igen kiváló elképzelés, a fentebb felsorolt előnyök mellett olyan negatívumok is megjelennek, amelyek kiküszöbölése több átgondoltságot igényelt volna. Miközben dr. Ódor László előszava egyrésztől – minden szándéka ellenére – inkább a német nyelv nehézségét hangsúlyozza, másrésztől azt is megállapítja, hogy a tankönyv „Képszerűsége és szövege, az összefüggések kezelése, a világnak a német nyelven keresztül való láttatása beindít egy olyan folyamatot, amelynek elemei, mozgató ereje, reflexei, kulturális folyamatai egyszerre majd csak vinni kezdik a tanulóban a »németlét«-et, s vele a nyelvet.” Ez utóbbi összecseng mindazzal, amiről korábban már volt szó a közmondások, szólások kapcsán, miszerint azok nemcsak nyelvet, hanem kultúrát is közvetítenek, másfajta gondolko-

dásmódot. Azonban érdemes lett volna elgondolkozni azon, hogy miként válogassa össze a szerző a könyvbe kerülő képregényeket, részleteket vagy karikatúrákat. Aki kicsit is ismeri a magyar képregény hagyományát, esetleg a különböző karikatúrákat közlő lapokat, annak rögtön feltűnik: régóta ismerős képek tárulnak a tanuló elé. Ez egyfelől akár előny is lehetne, hiszen az ismert képi világ otthonosság érzetét kelti az ismeretlen nyelvi közegben, másfelől viszont itt elveszni látszik a fentebb hangoztatott szándék. Hiszen nem egyéb történik, mint hogy a magyar kontextust, magyar társadalmi valóságot és kulturális gyakorlatokat visszatükröző, azokat esetleg kifigurázó képregények és karikatúrák jelennek meg az olvasó előtt német szöveggel, s erről a legkevésbé sem mondható el, hogy a vizualitás esetlegesen a német kultúrát közvetítené. Bizonyára nehezebben – és nem utolsó sorban drágábban – lett volna kivitelezhető néhány német (vagy akár osztrák) képregény- vagy karikatúrarajzoló munkáját (és ezek közlési jogát) megszerezni, azonban a cél érdekében talán megfontolandó lenne a további kötetek esetében. Ehhez kapcsolódva jegyezném meg azt is, hogy a számtalan magyar alkotó munkáját felvonultató kötet rendkívül eklektikusra sikerült, hiszen a legkülönbözőbb stílusok, képi világok, színes és fekete-fehér rajzok váltják egymást. Ez ugyan folyamatosan fenntartja a tanuló érdeklődését, de egyúttal néha kaotikussá is válik; mintha a szerző nem döntötte volna el, nyelvet akar tanítani, vagy szórakoztatni kíván. És természetesen zavaró is ezeknek az állandó jellegű váltakozása.

Ez utóbbi problémát feloldandó (már ha nem lehetséges német képregények és karikatúrák beszerzése) érdemes lett volna talán egy-egy fejezetet egy-egy alkotóval megrajzoltatni, hiszen – mint azt a néhol jobb sorsra érdemes internetes és tanulási tippek között olvashatjuk – egy-egy kép rögzítése sokat segíthet szavak, kifejezések elsajátításában, például a német nyelv egyik átkaként emlegetett határozott névelő megjegyzésében. Ezzel a módszerrel egy adott képi világhoz, rajzstílushoz szavakat vagy akár nyelvtani fogalmakat társíthatnának a tanulók, mely talán jobban működne a jelenleginél.

Ami pedig a nyelvtant illeti: a szerkezet bemutatása során említettem már a tartalomjegyzéket, ahol ugyanazok a kifejezések, címszavak ismétlődnek (Comics und Übungen, Witze, Comics und Übungen, Wortschatz, Grammatischer Überblick, Internet-Tipps, Fragen zur Wiederholung), s ezzel az eljárással a szerző a legkevésbé sem használja ki a tartalom nyújtotta lehetőségeket. Itt fél lehetett volna esetleg tüntetni néhány nyelvtani kategóriát, az igeragozás, esetleg a jelen-, múlt-

és jövőidő tanításának helyét, vagy bármit, amit a könyv tanít, hiszen ezek még a leckéken belül sem bukkannak fel címként vagy alcímként, és így meglehetősen nehéz visszakeresni, rábukkanni egy-egy problémára. Az összegző nyelvtani táblázatok elsősorban szemléltetnek, azonban nem visszakereshetők, és ez nem csupán a tanuló feladatát nehezíti meg, hanem egyúttal a tanárét is. Ezzel máris a következő kritikus pontnál tartunk: a könyv alapvetően erős tanári felkészülést igényel, mivel a kötet a tanárnak sem nyújt segítő kezecskét, sőt az az érzésem, hogy magára hagyja: próbáljon meg önmaga kiigazodni a képregények és karikatúrák rengetegében, holott egy kis segítség, iránymutatás, az összeállítás elképzelésének világosabbá tétele mindenképpen előnyére vált volna a tankönyvnek. Mellesleg a függelékben közölt kiegészítő feladatok száma elenyésző, ennél jóval több szükségeltetik, talán jóval több teszt, olyan típusú feladat, amely a nyelvvizsgára való felkészülést megkönnyíti. És itt kell még azon kritikának is hangot adni, hogy ha már az internetes tippeket magyarul közli a szerző (ezzel megtörve a könyv egynyelvűségét), akkor érdemes lett volna a nyelvtani részeknél is néhány magyarul megfogalmazott magyarázatot beiktatni, bizonyára nem vált volna hátrányára senkinek.

Összességében elmondható, hogy a *Deutsch mit Comics* című tankönyv (és munkafüzet) alapötlete kiváló, inkább a kivitelezéssel, a szerkesztéssel és az összeállítással akadnak problémák. Mindenképpen üdvözlendőnek tartom a hasonló típusú kísérleteket, melyek új szint hozhatnak a nyelvtanítás és a nyelvtanulás egyhangúságába. Az egyes részek, módszertani egységek átgondolására természetesen szükség van, hiszen így leginkább kiegészítő tananyagként tudom a kötetet elképzelni, mely remek segédlet egy másik tankönyv mellett. Továbbá érdemes lenne a szerzőnek azt is megfontolnia, hogy a vastagabb és a fekete humor kiiktatásával esetlegesen a fiatalabb, képregényre még inkább fogékony korosztály számára is ajánlhatóvá válna a kötet.